

EUROOPA KODANIKE PANEEL- ARUTELU

MEIE AMBIT-
SIOONIDEGA
SOBIVA UUE
EUROOPA
EELARVE KOHTA

Infokogumik

Teave selle kogumiku kohta

Tere tulemast osalema Euroopa kodanike paneelarutelus ELi uue eelarve kohta, mis sobib meie ambitsioonidega. Täname teid, et nõustuite selles protsessis osalema. Me loodame, et see on rikastav, huvitav ja nauditav! Nõustudes Euroopa Komisjoni kutsega, nõustuite alustama väga erilist teekonda. Enne teid on 1650 Euroopa kodaniku nõustunud ühinema selle demokraatliku seiklusega – Euroopa kodanike paneelaruteludega. Alates 2021. aastast on nad nõustanud Euroopa Komisjoni mitmel teemal. Nüüd on teie kord!

Olete üks 150 osalejast, kes on juhuslikult valitud Euroopa Liidu (EL) kõigi 27 liikmesriigi kodanike seast, peegeldades ELi mitmekesisust. Lähikuudel kutsume teid üles arutama uue pikaajalise ELi eelarve üle alates 2028. aastast ning sõnastama soovitusi selle parima võimaliku kasutamise kohta. Teil ja teie kaaslastel on aega, et kujundada oma arvamus, jagada ideid ja küsimusi ning lõpuks esitada Euroopa Komisjonile oma soovitused.

Anname endast parima, et see oleks teie jaoks meeldiv kogemus. Käesolev teabekomplekt juhendab teid läbi kogu protsessi. See koosneb neljast osast.

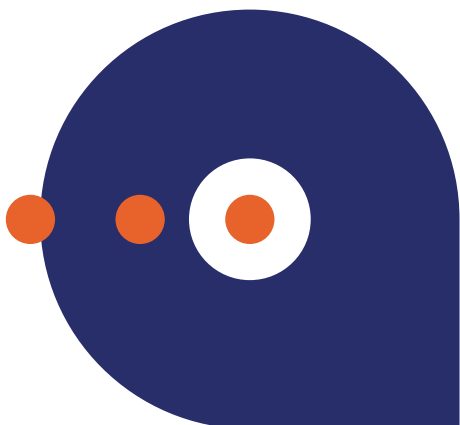
1. **PROTSESS: MIS ON KODANIKE PANEELARUTELUD? ?** 4
2. **EESMÄRGID: MIDA MA HAKKAN TEGEMA?** 6
3. **TEEMA: MIDA MA PEAN EUROOPA LIIDU EELARVE KOHTA TEADMA?** 8

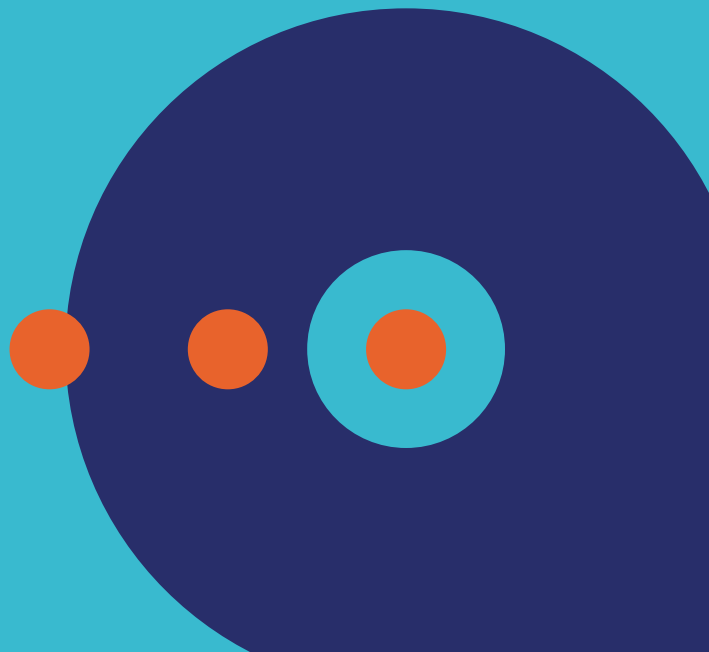
LISA: PRAKTIINE TEAVE – MIS ABI MA SAAN REISIDE JA MAJUTUSE KORRALDAMISEL NING SELLE EEST MAKSMISEL?

INIMESED ÜRITUSE TAGA: KES SEDA PANEELARUTELU KORRALDAB?

Euroopa kodanike paneelarutelu järgmise ELi eelarve kohta korraldab Euroopa Komisjon. Euroopa Komisjon on ELi täitevorgan, kes vastutab õigusaktide eelnõude esitamise, poliitika rakendamise ja ELi igapäevase tegevuse juhtimise eest. See tagab ELi õigusaktide nõuetekohase kohaldamise kõigis liikmesriikides, esindab ELi rahvusvahelisel tasandil ning jälgib eelarvet ja rahandust. Komisjon tegutseb ELi huvide ja poliitika edendamiseks sellistes valdkondades nagu kaubandus, keskkond ja konkurents.

Komisjon vastutab ka ELi uue pikaajalise eelarve ettepaneku esitamise eest 2025. aasta juulis. Komisjon korraldab laiaulatuslikke konsultatsioone, et koguda arvamusi tulevase eelarve kohta.

1/ Protsess:

mis on Euroopa kodanike paneelarutelud?

MILLINE ON EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELUDE TAUST?

Euroopa Komisjoni kodanikupaneelidesse kogutakse juhuslikult valitud osalejad kõigist 27 liikmesriigist, et arutleda Euroopa tasandil peamiste tulevaste õigusaktide ja muude algatuste üle. Paneelis osalejana võtate teatepulga üle pika rea Euroopa kodanike käest, keskendudes seekord teemale „ELi uus pikaajaline eelarve, mis sobib meie ambitsioonidega alates 2028. aastast“. Oma arutelude põhjal töötate välja soovitusel, mida Euroopa Komisjon võtab arvesse ELi järgmise pikaajalise eelarve ettevalmistamisel. See protsess on just alanud. Lisateavet vaadake siit:

https://citizens.ec.europa.eu/new-european-budget_et.

Paneelarutelud tekkisid pärast Euroopa tuleviku konverentsi, mis toimus aastatel 2021–2022. Konverentsi ajal paneelaruteludeks juhuslikult valitud 800 kodaniku kutsumisid üles looma sarnaseid sagedamini esinevaid võimalusi kodanike osalemiseks Euroopa poliitika kujundamisel. Vastuseks otsustas Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen, et Euroopa kodanike paneelaruteludest saab Euroopa demokraatliku elu tavapärane osa, mis kaasab kodanikud poliitikakujundamise protsessi.

Järgnevad paneelarutelud käsitlesid konkreetsemaid poliitilisi teemasid: mida teha [toidujäätmetega](#), kuidas [kujundada virtuaalmaailmu](#), kuidas [edendada õpirännet](#), kuidas [parandada energiatõhusust](#) ja [kuidas võidelda vihkamise vastu ühiskonnas](#).

KUIDAS SEE EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU ASET LEIAB?

Te liitute 149 juhuslikult valitud kodanikuga, kes on pärit kõigist liikmesriikidest ja esindavad ELi mitmekesisust ning kellest kolmandik on nooremad kui 29 aastat, et tagada head põlvkondadevahelist arutelu. Üheskoos moodustate ELi uut eelarvet käsitleva kodanike paneeli. Teie kui Euroopa kodanik rikastate institutsioonilist protsessi, et jõuda paremate otsuste tegemiseni. Neid otsuseid teevad asutused, mis esindavad 450 miljonit Euroopa kodanikku:

Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu.

Paneelis töötate teie ja teised kodanikud väikestes rühmades (igas umbes 12 inimest) ning kõik koos (täiskogu istungitel). Väiksemates töörühmades on teil võimalus teemasse süveneda. Te arutate erinevaid seisukohti ja ideid ning töötate välja soovitusel, millised peaksid olema järgmise pikaajalise eelarve prioriteedid. Lisaks sellele tulete korrapäraselt kokku täiskogu istungitel, et jagada mõtteid, kuulata teisi arutlejaid ja eksperte ning anda tagasisidet teiste väikeste rühmade ideedele. Lõppkokkuvõttes võtab paneel tervikuna teie koostatud soovitusel vastu.

Teie töö teeb võimalikuks uskumatu meeskond professionaalseid tõlke. Nad tõlgivad teie arutelu samaaegselt kõigisse 24 Euroopa Liidu ametlikku keelde. Saate rääkida keeles, mis on teile kõige mugavam.

Töö läbiviimisel toetab teid tugirühm. Selle rühma ülesanne on tagada, et iga osaleja tunneks end protsessi ajal mugavalt. Nad jälgivad iga seansi ajastust ja kulgemist. See aitab muuta rühmatöö dünaamilisemaks, et saada igapähe ja kogu rühma panusest parim tulemus. Samuti annavad nad teile mitmesuguseid vahendeid koostööks ja ühiselt otsustamiseks. Lisaks on kohapeal abilised, kes aitavad teid nendel nädalavahetustel navigeerimisega ja jagavad praktilist teavet.

Kogu protsessi vältel toetavad teid ka ELi eelarve teemaga tegelevad tunnustatud eksperdid. Niinimetatud teadmiste komitee annab teadmisi mitte ainult ELi eelarve erinevate aspektide kohta, vaid ka selle kohta, kuidas Euroopa Liit toimib. Arutelude käigus vastavad nad teie küsimustele, annavad tagasisidet ja pakuvad sisendeid. Samuti saate võimaluse vahetada mõtteid teiste kodanikuühiskonna, ELi institutsioonide ja akadeemiliste ringkondade esindajatega. Anname endast parima, et anda teile kogu vajalik teave arusaadavalt ja interaktiivselt. Ärge muretsege, te ei pea saama eksperdiksi!

KODANIKE PANEELARUTELU MEIE AMBITSIOONIGA SOBIVA UUE EUROOPA EELARVE KOHTA

Te kohtute teiste osalejatega kolmel korral. Kaks istungit toimuvad isiklikult Brüsselis ja üks istung toimub veebipõhiselt:

- **1. istung:**
28.–30. märts 2025 (kohapeal Brüsselis, Belgias)
- **2. istung:**
25.–27. aprill 2025
(veebipõhiselt videokonverentsi vahendusel)
- **3. istung:**
16.–18. mai 2025 (kohapeal Brüsselis, Belgias)

Palume teil pidada kinni koosolekute aegadest ja olla kohal igas programmi osas. Kui teil on praktiline probleem, võite pöörduda meie tugirühma poole. Kui teil on terviseprobleeme, andke meile sellest kohe teada ja kohapeal viibiv inimene või teie hotelli vastuvõtt aitab teid kohe.

Paneelis võivad osaleda ainult konkreetsed juhuslikult valitud isikud. Mõnedele erivajadustega osalejatele tuge pakkuvad inimesed aruteludes ei osale, kuid neil on võimalus osaleda kuulajatena. Neil on ka juurdepääs suhtlemise eesmärgil korraldatud kohtumistele.

Õhtuti kutsutakse teid **suhtlusüritustele** (neljapäeval, reedel ja laupäeval). Ühinege meiega ja leidke aega, et kohtuda teiste osalejatega ja jagada seda haruldast hetke, mil saate olla ühes ruumis kõigi 27 liikmesriigi kodanikega.

Kui teil on mis tahes probleeme asjade korraldamisega või kui märkate seadusega vastuolus olevat väärkäitumist, võtke ühendust isikuga, kes on paneelarutelu istungite ajal nn „kaasamisametnik“, või saatke istungite vahelisel ajal e-kiri.

Paneelarutelu täiendab [veebipõhine arutelu](#) kodanike kaasamise platvormil, mis on avatud kõigile Euroopa kodanikele, kes soovivad jagada oma arvamust ELi järgmise pikaajalise eelarve kohta. Teid kutsutakse üles teavitama oma pere liikmeid, sõpru ja kolleege, kes ei ole paneelarutelu liikmeks valitud, et nad saaksid anda oma panuse.

Kui te sellega nõustutakse, palutakse teil rääkida sotsiaaltööstuses oma osalemisest selles paneelarutelus. Palume ainult mitte jagada teiste osalejate isikuandmeid ega panuseid.

Komisjoni ametnikud, kes valmistavad ette tulevast ettepanekut ELi uue eelarve kohta, on kohal ka kõigil istungitel, et kuulata teie soovitusi ja avaldusi.

Kohal on ka **rühm vaatlajaid**, kellest enamik on teadlased ja kes on huvitatud paneelarutelu protsessi jälgimisest. Nad ei sekku teie aruteludesse ega viita isiklikult teile ega teistele paneelide liikmetele. Kutsutud on ka **meedia** esindajad ja nad võivad paluda intervjuud mõnelt paneeli liikmelt, aga ainult juhul, kui too inimene sellega nõustub.

2 / Eesmärgid:

mida ma hakkan tegema?

Komisjon esitab 2025. aastal ettepaneku ELi uue pikaajalise eelarve kohta alates 2028. aastast, mille üle otsustavad seejärel Euroopa Parlament ja liikmesriigid Euroopa Liidu Nõukogus. See on võimalus leppida kokku tugevas ja tänapäevases ELi eelarves, mis sobib meie ambitsioonidega.

Komisjon esitab 2025. aastal ettepaneku ELi uue pikaajalise eelarve kohta alates 2028. aastast, mille üle otsustavad seejärel Euroopa Parlament ja liikmesriigid Euroopa Liidu Nõukogus. See on võimalus leppida kokku tugevas ja tänapäevases ELi eelarves, mis sobib meie ambitsioonidega.

ELi tulevikule mõeldes elame praegu üle sügavaid muutusi, mis puudutavad meie ühiskonda, julgeolekut, planeeti ja majandust. Vaba, demokraatliku, tugeva, turvalise, jõuka ja konkurentsivõimelise Euroopa eesmärk, mis on välja toodud selle komisjoni [poliitilistes suunistes](#) ja [Euroopa Ülemkogu strateegilises tegevuskavas aastateks 2024–2029](#), tuleb saavutada väga keerulises geopoliitilises kontekstis. ELi eelarve peaks jätkuvalt parandama kodanike elukvaliteeti ja elatusvahendeid ning toetama töökohti, ettevõtteid, õpilasi, põllumajandustootjaid, teadusuuringuid, piirkondi ja kohalikke kogukondi kogu Euroopas ja kaugemalgi. Samal ajal on vaja tegeleda selliste kiireloomuliste prioriteetidega nagu kaitse ja julgeolek.

Ja kuigi vajadus ELi meetmete järele kasvab, on ELi eelarve rahalised vahendid piiratud. ELi järgmise pikaajalise eelarve kujundamiseks on vaja ühiselt analüüsida selle aluseks olevaid probleeme – saavutada laiaulatuslik kokkulepe selle kohta, mida rahastada, st milliseid investeeringuid on vaja järgnevatel aastatel teha, ja kuidas seda rahastada. Euroopa Komisjon soovib alustada arutelu paneeli liikmetega järgmise ELi eelarve üle. Seega palutakse teil ja teistel selle kodanike paneelarutelu liikmetel vastata järgmisele üldisele küsimusele:

„Millised ELi rahastatavad prioriteedid ja meetmed annavad eurooplastele kõige rohkem lisaväärtust?“

Sellel küsimusel on kaks peamist mõõdet.

- Millistele prioriteetidele tuleks ELi eelarvet tulevikus kulutada?
- Milliseid tegevusi peaks ELi eelarvest toetama, et aidata kaasa nende prioriteetide saavutamisele?

Erinevad alaküsimused aitavad teil selles teemas orienteeruda. Näiteks kuidas saame ELi eelarve igat eurot maksimaalselt ära kasutada? Kuidas saab see kajastada eurooplaste erinevaid vajadusi? Kas teil on ideid, kuidas võiks ELi eelarve teie elu otseselt ja positiivselt muuta? Kuidas saab see kõige paremini lahendada Euroopa ühiseid probleeme?

Kogenud korraldajate, ekspertide ja väliste esinejate toel uurite teie ja teie kaaskodanikud kolme istungi jooksul vastuseid nendele küsimustele.

1. ISTUNGIL töötate välja ühise arusaama ELi eelarvest ja kodanikupaneeli tegevusvaldkonnast. Sissejuhatavas osas selgitatakse ELi eelarve olemust, sealhulgas selle arengut, mida sellest rahastatakse, kust raha tuleb ja kuidas selle üle otsustatakse. Koos teiste kodanikega uurite ka ühiseid prioriteete ja erinevaid rahastamisvajadusi, mis vajavad toetust ELi eelarvest. Te arutate ühise tuleviku visioonide üle ning määratlete peamised väljakutsed ja võimalused. Samuti arutate, millistest põhimõtetest peaks ELi järgmine eelarve juhinduma.

2. ISTUNGIL, mis toimub veebipõhiselt, lepite kokku poliitilistes prioriteetides ja koostate esimesed soovitusel. Töötate välja ideed, kuidas neid ühiseid prioriteete kõige paremini toetada ja tuvastatud ühiseid probleeme lahendada. Eelkõige selgitate välja ja arutlete selle üle, millistel meetmetel võiks olla suurim mõju kodanike elujärje parandamisele kogu Euroopas.

3. ISTUNGIL täpsustate oma ideid. Lõpuks saavad neist ideedest lõplikud soovitusel selle kohta, kuidas luua ELi eelarve, mis sobib meie eesmärkidega. Teie tulemused pannakse hääletusele ja võetakse vastu viimasel täiskogu istungil.

Paneelarutelu **TULEMUSEKS** on loetelu soovitud, mida võetakse arvesse Euroopa Komisjoni tulevases töös ELi eelarvega seotud küsimustes.

3 / Teema:

mida ma pean ELi eelarvest teadma?

MIKS ON MEIL VAJA EUROOPA LIIDU EELARVET?

Nagu te ilmselt teate, on eelarve kava, mis näitab, kui palju raha inimene või organisatsioon teenib ja kui palju ta vajab või saab kulutada. Igal riigil maailmas on eelarve tema potentsiaalsete tulude (kui palju raha ta teenib) ja kulude (kui palju raha ta kulutab) arvutamiseks.

ELi eelarve tuleb mängu siis, kui raha on tõhusam kulutada ELi tasandil kui kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil. Seda võib nimetada ELi eelarve nn „lisaväärtuseks“. See täiendab liikmesriikide eelarveid. Järgnevalt on toodud mõned valdkonnad, kus ELi eelarve näitab võrreldes liikmesriikide eelarvetega suurt lisaväärtust.

- **Esiteks** toetab see Euroopa poliitikat, milles EL mängib olulist rolli, nagu on sätestatud Euroopa Liidu aluslepingutes, mis on liikmesriikidevahelised siduvad lepingud. Need poliitikavaldkonnad hõlmavad näiteks põllumajandust ja ühtekuuluvust. Põllumajandussektoris keskendutakse toiduga kindlustatuse tagamisele, põllumajandustootjate toimetuleku toetamisele ja kestliku põllumajanduse edendamisele kogu ELis. Samal ajal on ühtekuuluvuspoliitika eesmärk edendada kõrget elukvaliteeti kõigis ELi piirkondades, edendades solidaarsuse põhimõttel põhinevat majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtsust.

- **Teiseks** toetatakse ELi eelarvest tõelise Euroopa mõõtmega projekte, nagu piiriülene taristu (nt Rail Baltica raudteevõrk, mis ühendab Eestit, Lätit ja Leedut ülejäänud Euroopaga) või mitut riiki hõlmavad projektid (nt mitme liikmesriigi vaheline õigusala koostöö).

- **Kolmandaks** võimaldab see lahendada Euroopa probleeme, mis on kõigile liikmesriikidele ühised, näiteks vajadus tugevdada meie konkurentsivõimet, tagada meie julgeolek ning viia lõpule meie rohe- ja digiüleminek.

- **Neljandaks** aitab see lahendada ühiseid kriise ja hädalukordi, näiteks COVID-19 pandeemia ja Venemaa Ukraina vastu peetava agressioonisõja mõju.

- **Viies** toetab see ELi ülemaailmset tegevust, näiteks rahvusvaheliste partnerluste, arengukoostöö ja humanitaarabi arendamise kaudu.

Ühendades ressursse, seistes ühiselt vastu ühistele väljakutsetele ja aidates kõiki liikmesriike, nende kodanike ja teisi riike, loob ELi eelarve lisandväärtust ning tugevdab Euroopa majandust ja geopoliitilist positsiooni.

Samuti tuleb võtta arvesse, et investeeringuid ei rahastata mitte ainult avaliku sektori poolt riiklike eelarvete või ELi eelarve kaudu, vaid ka erasektori vahenditest (st erasektori säästudest Euroopas ja mujal). Riiklikku rahastamist saab kasutada erakapitali võimendamiseks, näiteks rahastades osa uuenduslikest projektidest, mida peetakse eraettevõtete jaoks liiga riskantseks, et neisse investeerida, või vähendades erainvesteeringute riski garantiide andmise kaudu.

MIS ON EUROOPA LIIDU EELARVE?

ELi eelarvest rääkides viidatakse sageli pikaajalisele kavale, mida nimetatakse mitmeaastaseks finantsraamistikuks. Selles kavas määratakse kindlaks olemasolev kogusumma ja otsustatakse, kuidas seda mitme aasta jooksul kulutatakse. Samuti sätestatakse selles kulupiirangud iga peamise valdkonna, näiteks julgeoleku ja kaitse või loodusvarade ja keskkonna jaoks. Mitmeaastane finantsraamistik põhineb Euroopa Komisjoni ettepanekul, mille 27 liikmesriiki võtavad nõukogus ühehäälselt vastu pärast Euroopa Parlamendi nõusoleku saamist, nagu on allpool üksikasjalikumalt selgitatud.

Mitmeaastase finantsraamistiku alusel koostatakse ja lepatakse igal aastal kokku ELi aastaeelarve. Selles sätestatakse kõnealuse aasta kulud ja tulud, järgides samas ELi pikaajalise eelarve raames kokku lepitud kogusummasid.

ELi praegune pikaajaline eelarve hõlmab aastaid 2021–2027. Selle suurus on 1,2 triljonit eurot, mis moodustab ligikaudu 1% ELi SKPst (sisemajanduse koguprodukt, st riigis teatud ajavahemiku jooksul toodetud kaupade ja teenuste väärtus). **EL hõlmab 27 liikmesriiki, kus elab kokku 450 miljonit inimest.** Neid arve silmas pidades on ELi aastaeelarve tegelikult üsna väike – **umbes 160–180 miljardit eurot aastas aastatel 2021–2027.** See on võrreldav 5,6 miljoni inimesega Taani riigieelarvega ja see on umbes 30% väiksem kui 38 miljoni inimesega Poola eelarve.

Sellele lisandub erandkorras ligikaudu 800 miljardit eurot taasterahastust „NextGenerationEU“, mis on ajutine vahend COVID-19 pandeemiast taastumise toetamiseks. ELi pikaajalise eelarve suurus koos taasterahastuga „NextGenerationEU“ on seega umbes 2 triljonit eurot.

NextGenerationEU on ELi ajutine taasterahastu, mille eesmärk on aidata liikmesriikidel taastada COVID-19 pandeemia majanduslikest ja sotsiaalsetest mõjudest. Sellest jagatakse 800 miljardit eurot toetuste ja laenude kaudu, et toetada reforme ja investeeringuid, keskendudes rohe- ja digiüleminekule, majanduslikule vastupanuvõimele ning sotsiaalsele ühtekuuluvusele. Taasterahastu „NextGenerationEU“ rahastamiseks võtab Euroopa Komisjon ELi nimel kapitaliturgudelt laenu.

MIDA EL RAHASTAB JA MIDA TA ON SENI SAAVUTANUD?

ELi pikaajaline eelarve on jagatud näiteks järgmisteks kulukategooriateks.

• Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond:

see toetab teadusuuringuid, aitab digitaliseerida ettevõtteid ja riiklikke teenuseid ning investeerib füüsilisse (näiteks raudteed), digitaalsesse (näiteks 5G ja kiire internet) ning kosmosetaristusse. Samuti suurendab see konkurentsivõimet, näiteks rahastades võtmetehnoloogiat digi-, kliima- ja biotehnoloogia valdkonnas.

• Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused:

see püüab vähendada piirkondlike erinevusi ja edendada kestlikku arengut ELis. Selle rahastamisega toetatakse rohe- ja digiüleminekut, aidatakse noorte- ja tervisealgatusi ning edendatakse ELi väärtusi. Näiteks aitab see arendada arukaid linnu, keskkonnahoidlikku transporti ja projekte, mis ühendavad äärealasid. See toetab ka piirkondi, mida üleminek fossiilkütustelt puhtale energiale kõige enam mõjutab, ning pakub koolitust, et aidata töötajatel omandada uusi oskusi. See rahastab projekte ja organisatsioone, mis tegelevad piiriülese õpirände, sotsiaalse kaasatuse, parema tervishoiu, õigusemõistmise, inimõiguste ja kultuurialgatustega.

• Loodusvarad ja keskkond:

selles keskendutakse ELi põllumajanduse ja merendussektori kestlikumaks muutmisele, kliimamuutuste vastu võitlemisele ning toiduga kindlustatuse tagamisele.

See hõlmab põllumajandustootjate ja kalanduse toetamist, maaelu arengusse investeerimist, bioloogilise mitmekesisuse kaitsmist, metsade ja looduse säilitamist ning süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamist.

• Ränne ja piirihaldus:

see parandab piirijulgeolekut ja toetab tõhusat rändehaldust. See tähendab näiteks investeerimist piirivalvesse, terrorismivastastes meetmetesse ja projektidesse, mis aitavad sisserändajaid lõimida, kaitses samal ajal varjupaigasüsteemi.

• Julgeolek ja kaitse:

selle eesmärk on suurendada strateegilist autonoomiat ja tugevdada ELi kaitsetööstust. Näiteks ühiste sõjalise otstarbega teadusuuringute, küberturvalisuse ja järgmise põlvkonna kaitsetehnoloogia ning Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rahastamise kaudu.

• Naabrus ja maailm:

sellest rahastatakse ELi meetmeid välismaal, et edendada stabiilsust, arengut ja humanitaarabi ning edendada ELi väärtusi maailmas. Näiteks aitab see toetus ehitada taristuid, parandada tervishoiu- ja haridussüsteemi arengumaades ning pakkuda hädaabi konfliktipiirkondades või looduskatastroofidest mõjutatud piirkondades.

• Euroopa avalik haldus:

samuti rahastatakse ELi haldust, et tagada ELi tõhus juhtimine.

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

149,9 (+11,5 taasterahastust)

Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused

429,8 (+776,5 taasterahastust)

Loodusvarad ja keskkond

400,3 (+18,9 taasterahastust)

Ränne ja piirihaldus

28,3

Julgeolek ja kaitse

16,4

Naabrus ja maailm

113,7

Euroopa avalik haldus

82,5

Kokku 2027,9 miljardit eurot

„NextGenerationEU“
806,9 miljardit

Pikaajaline eelarve
1221 miljardit

ELi eelarvel on otsene ja konkreetne mõju Euroopa kodanike, ettevõtjate, teadlaste, põllumajandustootjate ning kohalike kogukondade elule. Siin on mõned näited saavutustest, mille ELi eelarve on muutnud võimalikuks.

- **KLIIMA:** välditud on 87 miljoni süsinikdioksiidi ekvivalenttonni teket aastas.
- **ÕPIRÄNNE:** alates programmi loomisest 1987. aastal on Erasmuse programmis osalenud 16 miljonit inimest.
- **TÖÖKOHAD:** 6,8 miljonit inimest leidsid viimastel aastatel Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud algatuste kaudu tööd.
- **DIGITALISEERIMINE:** EL on rahastanud Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemi Galileo, mille signaale kasutab üle 2,3 miljardi seadme kogu maailmas alates nutitelefonidest kuni hädaolukorra majakateni. Tänu ELi rahastamisele pakub Galileo vabalt kättesaadavaid satelliidiandmeid, mis võimaldavad positioneerimist, navigatsiooni ja aja määramist.
- **ETTEVÕTETE TOETAMINE :** 2,5 miljonit ettevõtet said ühtekuuluvuspoliitika raames aastatel 2014–2022 ELilt rahalist toetust.
- **TEADUS:** 35 Nobeli preemia laureaati on saanud aastatel 1985–2023 ELi teadusuuringute toetust.
- **ENERGIATARISTU:** aastatel 2014–2020 lisati liikmesriikide ühendamiseks ELi energiasüsteemi 3613 kilomeetrit elektrikaableid.
- **KULTUUR:** 2024. aastal on ELi eelarvest toetatud viit Oscaritele kandideerinud filmi.

KUIDAS EUROOPA LIIDU EELARVET RAHASTATAKSE?

ELi 2021–2027. aasta eelarvet rahastatakse järgmistest allikatest, mis arvutatakse aastate kaupa:

- 1. osamaksud liikmesriikide eelarvetest** (64% aastal 2025) sõltuvalt liikmesriikide rahvamajanduse kogutulust (RKT). Need moodustavad ELi eelarve suurima tuluallika ja tagavad, et kõigi kokkulepitud kulude katmiseks on alati piisavalt tulusid ja et ELi eelarve on alati tasakaalus;
- 2. kolmandatest riikidest ELi sisenevatele kaupadele kohaldatavad tollimaksud** (14% aastal 2025);
- 3. käibemaksupõhine osamaks liikmesriikide eelarvetest** (16% aastal 2025);
- 4. plastpakendijäätmed** (5% aastal 2025) – liikmesriikide osamaks, mis põhineb igas liikmesriigis ringlusse võtmata plastpakendijäätmete kogusel;
- 5. muud tulud**, näiteks kolmandate riikide sissemaksed ja ettevõtjatele konkurentsivastase käitumise eest määratud trahvid.

Lisaks sellele on Euroopa Komisjon [ELi aluslepingute](#) alusel volitatud võtma ELi nimel laenu rahvusvahelistelt kapitaliturgudelt. Alates 2021. aastast on komisjon [kaasanud kapitaliturgudelt rahalisi vahendeid](#), et rahastada oma COVIDi-järgset taastekava „NextGenerationEU“, lisaks laenu võtmisele muude prioriteetide, näiteks Ukraina toetamise jaoks.

Muu hulgas taasterahastu „NextGenerationEU“ toetuste osa laenu tagasimaksmiseks on komisjon teinud ettepaneku võtta kasutusele **kolm** uut täiendavat tuluallikat:

- osa **ELi heitkogustega kauplemise süsteemi** tulust – see on kogu ELi hõlmav süsteem, millega kehtestatakse piirangud energiamahukate tööstusharude kasvuhoonegaaside heitkogustele, võimaldades ettevõtetel osta ja müüa saastekvoote, et stimuleerida nende heitkoguste vähendamist;
- **süsiniku piirimeede (SPIM)**, mis kehtestab ELi imporditavatele kaupadele süsinikdioksiidi hinna tagamaks, et välismaised tootjad vastavad samadele kliimanõuetele kui ELi tööstus;
- iga liikmesriigi piiratud ajutine osamakse, mis põhineb **ettevõtete kasumi** tasemel.

KUIDAS PEETAKSE EUROOPA LIIDU EELARVE ÜLE LÄBIRÄÄKIMISI JA KUIDAS SELLES KOKKU LEPITAKSE?

Kuigi see ei ole paneelarutelu tähelepanu keskmes, on oluline, et oleksite kursis ELi eelarve heakskiitmise protsessiga.

ELi pikaajalise eelarve üle peetakse läbirääkimisi ning see võetakse vastu Euroopa Parlamendis ja Euroopa Liidu Nõukogus Euroopa Komisjoni ettepanekute alusel. Euroopa Liidu Nõukogu koosneb liikmesriikide valitsuste esindajatest, samas kui Euroopa Parlamendi valivad Euroopa kodanikud. Otsustamisprotsessi võib jagada kolmeks etapiks.

1. ETAPP:

ELI PIKAAJALISE EELARVE ALGATAMINE

Läbirääkimised ELi pikaajalise eelarve üle algavad aastaid enne selle vastuvõtmist. Komisjon käivitab protsessi ettepanekute esitamisega. Nende ettepanekute koostamiseks konsulteerib komisjon laialdaselt institutsioonide, sidusrühmade ja kodanikega. Sellesse etappi kuulub ka see paneelarutelu – teie soovitusel aitavad kaasa nende ettepanekute ettevalmistamisele.

2. ETAPP:

LÄBIRÄÄKIMISED ELI PIKAAJALISE EELARVE ÜLE

Euroopa Liidu Nõukogu, kuhu kuuluvad kõik liikmesriigid, valmistab komisjoni ettepanekute põhjal ette oma seisukoha. Ka Euroopa Parlament kujundab ettepanekute kohta välja oma seisukoha. Kui kõik osapooled on oma seisukohad kujundanud, algavad parlamendi ja nõukogu vahel läbirääkimised eesmärgiga jõuda ühisele kokkuleppele.

3. ETAPP:

ELI PIKAAJALISE EELARVE VASTUVÕTMINE

Kui kokkulepe on saavutatud, võetakse ELi pikaajaline eelarve vastu nn seadusandliku erimenetluse teel. Euroopa Liidu Nõukogu peab selle eri elementidega ühehäälselt nõustuma. Seejärel peab Euroopa Parlament andma oma nõusoleku.

Vajaduse korral saab ELi pikaajalise eelarve selle kehtivusaja jooksul läbi vaadata, kui ilmnevad enneolematud ja ootamatud lahendamist vajavad uued probleemid. Seda tehti 2024. aasta veebruaris, kui ELi eelarve vaadati läbi, et katta selliste prioriteetide rahastamine nagu Ukraina toetamine, strateegilised tehnoloogiad ja ränne.

KUIDAS EUROOPA LIIDU EELARVET TÄIDETAKSE?

ELi rahastamist võib hallata otse komisjon (otsene eelarve täitmine), komisjon ja liikmesriigid ühiselt (eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega) või rakendavad seda partnerid, näiteks Euroopa Investeeringuspank (kaudne eelarve täitmine). Täitmisviis määrab kindlaks taotluste rahastamise korra ja nende hindamise viisi.

Kuigi EL rahastab konkreetset programmi või projekti või osaleb projektis tagatise andmise kaudu, ei ole ta alati selle igapäevase juhtimisega otseselt seotud. Kuigi liikmesriigid vastutavad enamiku ELi eelarve täitmise eest, on lõplik vastutus selle täitmise eest komisjonil.

Komisjon on võtnud endale kohustuse kaitsta maksumaksjate raha ja tagada, et iga euro ELi eelarvest kulutatakse läbipaistvalt ja korrektselt. Komisjon teeb selle eesmärgi saavutamiseks tihedat koostööd liikmesriikide ametiasutuste ja teiste ELi institutsioonidega.

